

בס"ד

פרשת וזאת הברכה / שמחת תורה - הרב ברוך רזנבלום, כא' תשרי תשס"ד.

בסוף פרשת וזאת הברכה, ישנו פסוק שאומר (דברים לד, ט) **ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו עליו וישמעו אליו בני ישראל ויעשו כאשר צוה ה' את משה.**

את הציווי לקחת את יהושע בן-נון, ולמנות אותו בתור מנהיג של כלל ישראל, לאחר משה רבינו, קיבל כבר משה רבינו... למדנו את זה כבר בתורה, בפרשת פינחס... משה רבינו, שבנות צלופחד באות אליו, ומבקשות חלק ונחלה בארץ ישראל, ומשה רבינו פונה לקב"ה, וממתין לשמוע מה יצוה ה', בקשר לנחלה של בנות צלופחד, כי אביהם מת.... ומיד אחרי זה כתוב (במדבר כז, טז) **ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו עליו וישמעו אליו בני ישראל ויעשו כאשר צוה ה' את משה ...**

שואל המדרש רבה (במדבר רבה, פינחס כא, אות יד) - מה ראה לבקש הדב"ר הזה אחר סדר נחלות ?

מה פתאום בא משה רבינו ומבקש למנות מנהיג, מיד אחרי סדר הנחלות ?

ואומר - אלא כיון שירשו בנות צלפחד אביהן, אמר משה הרי השעה שאתבע בה צרכי, אם הבנות יורשות בדין הוא שירשו בני את כבודי. אמר לו הקדוש ברוך הוא (משלי כז, יח): נצר תאנה יאכל פריה, בניד ישובו להם ולא עסקו בתורה, יהושע הרבה שרתך והרבה חלק לך כבוד, והוא היה משכים ומעריב בבית הועד שלך, הוא היה מסדר את הספקלים, והוא פורס את המחצלאות, הואיל והוא שרתך בכל כחו, כדאי הוא שישמש את ישראל שאינו מאבד שכרו, (במדבר כז, יח): קח לך את יהושע בן נון, לקים מה שנגמור: נצר תאנה יאכל פריה.

המשנה באבות אומרת (ב, יב) - רבי יוסי אומר, ?הי ממון חכרף חביב עליך בשלך, והתקן עצמך ללמוד תורה, שאינה ירשה לך

ישנו נוסח הרבה יותר רחב, שנמצא באבות דרבי נתן - **והתקן עצמך ללמוד תורה, שאינה ירשה לך, שאילו היתה התורה ירושה לך, היה אדם מורישה לבנו ולבן בנו ולבן אחותו עד סוף כל הדורות, שכן מצינו במשה, שבשעה שהיה סבור שבניו עומדים תחתיו, אמר (במדבר כז, טו) וידבר משה אל ה' לאמר: {טז} יפקד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה.... ומה אומר לו הקב"ה ?**

ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון - תורה איננה עוברת בירושה, מי שזכה בה, הוא יהושע.

ככה אומר הקב"ה, למשה רבינו... "הבנים שלך לא ירשו את זה, ללמד אותך, שתורה לא עוברת בירושה..."

אומר הילקוט שמעוני, על הפסוק (משלי כא, כ) אוצר נחמד ושמן בונה חכם וכסיל אדם יבלענו - אוצר נחמד ושמן בונה חכם זה משה, וכסיל אדם יבלענו זה יהושע, שלא היה בן תורה, והיו ישראל קוראים אותו כסיל.

אומר המדרש - ישראל קוראים ליהושע **כסיל**, והקב"ה אומר למשה רבינו **קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בן....** ועל זה אמר שלמה בחכמתו **נצר תאנה יאכל פריה.**

אומר המדרש דבר נורא (במדבר רבה, נשא, יב) - (משלי כז, יח) - **נצר תאנה יאכל פריה וגו', מדבר ביהושע שהוא שמש את משה, כמה דתימא (שמות לג, יא): ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל, למה נמשלה תורה כתאנה, שרוב האילנות: הזית, הגפן, התמרה, נלקטים פאחת, והתאנה נלקטת מעט מעט. וכך התורה, היום לומד מעט ולמחר הרבה, לפי שאינה מתלמדת לא בשנה ולא בשתיים. עליו נאמר: נצר תאנה. מהו יאכל פריה, פרי של תורה, מלכות ושרות, שנגמור (משלי ח, טו טז): בי מלכים ימלכו וגו' בי שרים ישרו. וכן ארע ליהושע, שלא ירשו בניו של משה מקומו אלא יהושע ירש מקומו, כמה דתימא (במדבר כז, יח): קח לך את יהושע בן נון וגו'.**

ממשיך המדרש ואומר (שם, אות יד) - **אמר לו הקדוש ברוך הוא (משלי כז, יח): נצר תאנה יאכל פריה, בניד ישובו להם ולא עסקו בתורה, יהושע הרבה שרתך והרבה חלק לך כבוד, והוא היה משכים ומעריב בבית הועד שלך, הוא היה מסדר את הספקלים, והוא פורס את המחצלאות, הואיל והוא שרתך בכל כחו, כדאי הוא שישמש את ישראל שאינו מאבד שכרו, (במדבר כז, יח): קח לך את יהושע בן נון, לקים מה שנגמור: נצר תאנה יאכל פריה.**

משה רבינו בטוח, שהילדים שלו ראויים להנהגה, ואם ככה, פירוש הדבר, שמשה רבינו בגדלות תורתו, הבין שהילדים שלו באמת ראויים.

זה לא סתם הרגשה של אבא, שמחזיק מהבן שלו, אלא הוא ראה שהם בעלי אורייך לדבר הזה....

אומר לו הקב"ה - לא.

אומר המדרש - למה !? , בניד ישובו להם ולא עסקו בתורה...

אז מה הפשט ? הם לא עסקו בתורה, אז איך משה רבינו רצה להעמיד אותם במקומו ?

הפשט הוא, שהם לא עסקו בתורה, כמו שיהושע בן-נון עסק בתורה.

יהושע בן-נון, אומר המדרש - ... **שְׁרֵדָה בְּכָל כְּחוֹ, כְּדָאֵי הוּא שְׂיִשְׁמֵשׁ אֶת יִשְׂרָאֵל**, הוא זה שראוי, להמשיך את ההנהגה של כלל ישראל במקומך.

בסוף פרשת משפטים, כתוב בתורה – (שמות כד, יב) עֲלֶה אֵלַי הַהָרָה וְהִיא שָׁם וְאֶתְנַה לְךָ אֶת לַחַת הָאֲבָן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרֹתָם: (יג) וַיְקַם מֹשֶׁה וַיְהוֹשֶׁעַ מִשְׁרָתוֹ וַיַּעַל מֹשֶׁה אֶל הַר הָאֱלֹהִים..

אומר רש"י - **ויקם משה ויהושע משרתו**. לא ידעתי מה טיבו של יהושע כאן. ואומר אני, שהיה התלמיד מלווה לרב עד מקום הגבלת תחומי ההר, שאינו רשאי לילך משם והלאה, ומשם ויעל משה לבדו אל הר האלהים, ויהושע נטה שם אהלו ונתעכב שם כל ארבעים יום, שכן מצינו, כשירד משה (לקמן לב יז) וישמע יהושע את קול העם ברעה, למדנו שלא היה יהושע עמהם.

הגמרא (מסכת יומא עה, ב) מביאה פסוק - (תהילים עח-כה) לחם אבירים אכל איש זה יהושע שירד לו מן כנגד כל ישראל כתיב הכא איש וכתוב התם (במדבר כז-יח) קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו

למרות שהמן ירד רק בתחומי המחנה ולא מחוץ למחנה, ליהושע בן-נון זה ירד למרגלות ההר, ששם הוא המתין.

אומר רש"י **במקום - זה יהושע**. שעלה עם משה עד תחומי ההר שנאמר (שמות כד) ויקם משה ויהושע משרתו ויעל משה אל הר סיני והמתין לו יהושע שם כל מי יום שנאמר וישמע יהושע את קול העם ברעה למדנו שלא היה עמהם ושם היה יורד לו מן כנגד כל ישראל.

עומדים כל המפרשים ושואלים – מה יהושע בן-נון עושה שם 40 יום ?

הרי משה רבינו אמר לו, שהוא עולה לארבעים יום, ולאחר ארבעים יום הוא יחזור....

אז בסדר, כולם עונים את התירוץ, שהוא לא רצה להפסיד את הלווי, בדרך חזור...

אז תחזור ביום ה-39 ! מה אתה יושב שם ארבעים יום, למרגלות ההר ?

עומדים המפרשים, לבאר את התכונה הזאת, של יהושע בן-נון.

נכון, משה אמר לו שהוא חוזר עוד 40 יום, אבל הוא חשש, שמא הוא יחזור קודם, ואם הוא יחזור קודם, הוא יפסיד את הלווי של משה, חזרה למחנה, והוא לא היה מוכן, על הצד הזה של החשש, שמא הוא עלול להפסיד את זה....

אמר "עדיף לי לחכות 40 יום, שחס וחלילה, אני לא אפסיד את משה רבינו, עד צד שהוא יחזור קודם".

המשנה במסכת אבות אומרת - (א, א) מֹשֶׁה קִבֵּל תּוֹרָה מִסִּינַי, וּמִסֵּרָהּ לַיהוֹשֻׁעַ..

שואל רש"י – למה משה קיבל תורה מסיני, ומסרה דוקא ליהושע ? למה לא לשבעים זקנים ? למה לא לפנחס ?

אלא, אומר רש"י – לא רצה למוסרה, אלא למי שממית את עצמו מנעוריו, באהלי החכמה, וקנה לו שם טוב בעולם, שעליו נאמר (שמות לג, יא) **נָעַר לֹא יָמִישׁ מִתּוֹךְ הָאֲהֶל**.

יהושע היה צמוד למשה רבינו, ולא עזב אותו אפילו רגע אחד, ואעפ"י אומר רש"י, שכתוב על פינחס **תּוֹרַת אֲמַת הַיְתֵה בְּפִיהוּ**, הוא בחר דוקא ביהושע, כי יהושע היה הדמות, שממית עצמו מנעוריו.

היסוד הזה, של יהושע בן-נון, נמצא בסוף פרשת וזאת הברכה. מאחר ובס"ד, אנחנו מסיימים את ספר דברים, ומסיימים חמישה חמשי תורה, והפסוק הזה נאמר כאן, לגבי יהושע בן-נון, למרות שכל הענין הזה נמצא בפרשת פינחס, כבר יודעים מי היה המנהיג, מה פתאום זה חוזר כאן ?

אז ראיתי כמה שכותבים, שהקב"ה רצה לגלות לנו כמה מסודות התורה, לפני שמתחילים מחדש את ספר בראשית. רצה הקב"ה להחזיר לנו את הרגש הזה, איך אדם יכול לזכות לקניין תורה. יהודי כמו יהושע בן-נון, שאמרנו מקודם את דברי המדרש, שהפסוק אומר עליו **וְכִסִּיל אָדָם יְבַלְעֵנּוּ**, ככה דורש שלמה המלך, וחז"ל נותנים לו תואר של **כִּסִּיל**.

יהושע שלא היה בן תורה, ובני ישראל היו קוראים אותו **כִּסִּיל**, אמר הקב"ה למשה **קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו**.... איך הוא זכה לזה ?

אומרים רבותינו, שהזכייה הזאת היתה, ע"י הצמודות לגדולי ישראל, למשה רבינו, ולשניה אחת לא לעזוב את מקום הקדושה, ועליו נאמר **נָצַר תְּאֵנָה יֹאכֵל פְּרִיָּה** – כמו התאנה הזאת, שנלקטת מעט מעט, היא לא דומה, לא לגפן ולא

לזיית, שנלקטים בבת אחת, והתאנה נלקטות שלב אחר שלב, ככה היה יהושע בן-נון, הוא לא קנה את התורה בבת אחת. עוד שלב ועוד שלב, עד שזוכים לקנין תורה.

בתחילת הפרשה וזאת הברכה, אומרת התורה (לג, ד) **תֹּרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מִוֶּשֶׁה מִוֶּשֶׁה קֹהֵלֶת יַעֲקֹב...**

הגמרא (מסכת פסחים מט, ב) אומרת - אל תקרי מורשה אלא מאורסה ...

מה הקשר בין 'משה מורשה' לבין 'מאורסה' ?

עומדים רבותינו לבאר את הענין הזה – אם היה כתוב **תֹּרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מִוֶּשֶׁה מִוֶּשֶׁה**, היינו חושבים שאת התורה, אפשר להעביר בירושה.

הזכרנו מקודם את המשנה באבות, שאומרת **הַתִּקּוּן עֲצָמָךְ לְלִמּוּד תּוֹרָה, שְׂאִינָה יִרְשָׁה לָךְ** – תורה אי אפשר להעביר בירושה...

אם אי-אפשר להעביר את התורה בירושה, ממילא, מה שנאמר כאן **תֹּרָה צִוָּה לָנוּ מֹשֶׁה מִוֶּשֶׁה מִוֶּשֶׁה**, אין הכוונה לירושה, אלא, הכוונה היא ל'מאורסה'.

אומרים רבותינו – כמו שאירוסין לא נעשים ברגע אחד, יש לזה תנאים מקדימים. זה נבנה שלב אחר שלב, כך זה גם קנין התורה, כמו תאנה, שנלקטת מעט מעט ...

חז"ל אומרים לנו בגמרא (מסכת סוכה מב, א) - ת"ר קטן היודע לנענע חייב בלולב להתעטף חייב בציצית לשמור תפילין אביו לוקח לו תפילין יודע לדבר אביו לומדו תורה וק"ש תורה מאי היא א"ר המנוא {דברים לג-ד} תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב זה הדבר הראשון, שמלמדים ילד קטן, ברגע שהוא יכל ללמוד תורה...

מה פתאום הפסוק הזה ?

באים ואומרים לילד – תדע לך, אתה מתחיל עכשיו ללמוד תורה. תורה לא תקבל בקנין. זה שאבא שלך תלמיד חכם, זה שאבא שלך ראש ישיבה, זה שמשה רבינו היה ראש ישראל, זה לא נתן לו את האפשרות, למנות את הבנים שלו אחר כך, בתור מנהיגי ישראל... לא זה שנתן לו את הכוח.

מה שנתן ליהושע בן-נון את הכוח, לקבל את ההנהגה של כלל ישראל, היה שתורה איננה עוברת בירושה, אלא **תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב, אל תקרי מורשה אלא מאורסה** ... שלב אחר שלב, נדבך אחר נדבך, כל שלב, מקרב אותך יותר, אל הדרגה הזאת של האירוסין עם התורה.

על זה אומר רש"י במקום - תורה. אשר צוה לנו משה מורשה היא לקהלת יעקב, אחזנה ולא נעזבנה.

לפני שניגש ונדבר, על מהות היום הזה, שנקרא 'שמחת תורה', ישנו רעיון נפלא, שכל הנושא הזה, של 'שמחת תורה', מחפשים לו מקור.

בתורה לא כתוב, שיש חג שנקרא 'שמחת תורה', מה המקור לחג הזה ?

מובא בספר 'אור זרוע', שהמנהג הזה, של 'שמחת תורה', מובא בזוהר הקדוש.

כתוב בזוהר הקדוש (פרשת פינחס, רנ"ו, ע"ב) - וְנוֹהֲגִין לְמַעַבְדַּי יִשְׂרָאֵל עִמָּה חֲדָוָה, וְאֵתְקִירָאֵת שְׂמֵחַת תּוֹרָה. וּמַעֲטָרֵן לְסַפֵּר תּוֹרָה בְּכֶתֶר דִּילֵיהּ...

אבל המקור למנהג, שאנחנו מתחילים לחגוג את השמחת תורה, נמצא בספר 'אור זרוע', בשם ר' עמרם גאון, מתקופת הגאונים, שכתוב שם כך – נוהגים לעשות יום טוב, בשם 'שמחת תורה'...

הוא סמך את דבריו על דברי מדרש בספר קהלת, זה גם נמצא בשיר-השירים, ששם כתוב, ששלמה המלך עשה משתה, בגמרה של תורה.

איזה משתה הוא עשה ?

ישנם כמה פסוקים, בספר מלכים א', לגבי חלומו של שלמה (ג, ה) **בְּגִבְעוֹן נִרְאָה ה' אֵל שְׁלֹמֹה בְּחִלּוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׂאֵל מַה אֶתָּן לָךְ תִּבְקַשׁ מֵה אֶתֶּה רֹצֵה {ט} וְנָתַתְּ לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ לְשַׁפֵּט אֶת עַמְּךָ לְהִבִּין בֵּין טוֹב לְרָע כִּי מִי יוֹכַל לְשַׁפֵּט אֶת עַמְּךָ הַכֹּהֵן הַזֶּה ... {יא} וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֵלָיו יַעֲזֹר אֶתְּךָ שְׂאֵלֶת אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא שְׂאֵלֶת לָךְ יָמִים רַבִּים וְלֹא שְׂאֵלֶת לָךְ עֹשֶׁר וְלֹא שְׂאֵלֶת נֶפֶשׁ אִיבִיד וְשְׂאֵלֶת לָךְ הַבִּין לְשֹׁמֵעַ מִשְׁפָּט יִכּוּלֶת לְדַרוֹשׁ הַרְבֵּה דְבָרִים אַחֲרַיִם, וְלֹא בִיקֶשֶׁת {יב} הַנְּהַ עֲשִׂיתִי כְּדַבְּרִיךָ הַנְּהַ נִתְּתִי לָךְ לֵב חָכֵם וְנִבּוֹן אֶשְׂרָךְ כְּמוֹד לֹא הָיָה לְכַנְיָךְ וְאַחֲרִיךָ לֹא יָקוּם כְּמוֹד מִבְּטִיחַ לּוֹ הַקְּבִיָּה, תִּקְבַּל אֶת זֶה, לֹא הִיתָ חֲכָמָה כְּמוֹד, וְכְמוֹד גַּם לֹא תִהְיֶה {טו} וַיִּקְּץ שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה חִלּוֹם וְנִבּוֹא יְרוּשָׁלַם וַיַּעֲמֵד לְכַנְיָ אֶרֶזֶן בְּרִית אֲדֹנָי וַיַּעַל עֲלֹת וַיַּעַשׂ שְׁלֵמִים וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה לְכָל עַבְדָּיו עַד כִּאֵן מֵה שְׁכָתוֹב בְּדַבְּרֵי הַנְּבִיא...**

במדרש בקהלת, הוא מביא את הפסוקים האלה ואומר כך (קהלת רבה, פרשה א) - **אמר רבי סימון בן יוחאי** שאל מה איתן לך, אמר אותו בלווטוס, אם שואל אני פסוק וזהב או מרגליות טובות, הוא נותן לי. בגדים, הוא נותן לי. אלא אני שואל בתו והכל ינתן לי בכלל בתו. כך בגבעון נראה ה' אל שלמה בחלום הלילה (מלכים א ג, ה): **ויאמר אליהם שאל מה איתן לך, אמר שלמה אם אני שואל פסוק וזהב ומרגליות הוא נותן לי, אלא הריני שואל את החכמה והכל בכלל, הן הוא דכתיב (מלכים א ג, ט): ונתת לעבדך לב שמע, אמר לו הקדוש ברוך הוא החכמה שאלת ולא שאלת לך עשר וכבוד ונפש אויבך, לפיכך החכמה והמדע נתון לך, ועל ידי כן גם עשר ונכסים וכבוד איתן לך, מיד (מלכים א ג, טו): ויקץ שלמה והנה חלום.**

אמר רבי יצחק חלום עומד על פניו זה לא סתם שהוא חלם את החלום, מי אמר שהקב"ה קיבל את בקשתו?! **צפור מצויץ ויודע על מה מצויץ, חמור נוהק ויודע על מה נוהק, מיד (מלכים א ג, טו): ויבוא ירושלים ויעמד לפני ארון ברית אדני ויעל עלות ויעש שלמים** [ועש משתה לכל עבדיו, אמר רבי יצחק **מכאן שעושינו סעודה לגמרה של תורה**. זה המקור לעשיית סעודה מיד שתה עליו רוח הקדש ואמר שלשה ספרים הללו: משלי, ושיר השירים, וקהלת, הן הוא דכתיב: דברי קהלת בן דוד.

עד כאן דברי המדרש.

איפה כתוב פה במדרש, ששלמה המלך עשה סעודה לגמרה של תורה?

שלמה המלך בא וביקש מהקב"ה לב חכם ונבון.

הוא לא ביקש לא עושה ולא נכסים ולא כבוד ולא אריכות ימים, הוא ביקש לב חכם ונבון, והקב"ה נתן לו. אז איפה מונח כאן, שעושים סעודה לגמרה של תורה?

ראיתי הרבה שמדברים על זה....

בספר **יצפנני בסכה**, הוא מביא את השאלה הזאת, והוא אומר שבעצם שלמה המלך, לא קיבל את התורה בבת אחת, אבל באותו רגע שהוא ביקש וקיבל לב שומע, הוא נחשב כמחוסר זמן, עד שידע את כל התורה כולה. מכאן והלאה, האפשרות שלו להגיע לתורה, היא ממש כחוט השערה.

יש לך את כל הכלים, אז ממילא, רק תשב ותלמד...

הוא מביא ביאור נוסף, בשם הרב רוזן, רעיון נפלא – אומרת הגמרא (מסכת ברכות מ, א) - **וא"ר זירא ואיתימא ר' חיינא בר פפא בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם כלי ריקן מחזיק מלא אינו מחזיק אבל הקב"ה אינו כן מלא מחזיק ריקן אינו מחזיק שנאמר {שמות טו-כו} ויאמר אם שמוע תשמע אם שמוע תשמע ואם לאו לא תשמע ד"א אם שמוע בישן תשמע בחדש ואם יפנה לבבך שוב לא תשמע.**

אדם שהוא מלא בתורה, יכל להעמיס עוד, יכל להעמיס לעצמו עוד ועוד, אבל אדם שהוא ריק מתורה, אינו יכל להכניס. אז הנהגת הקב"ה, היא בדיוק להיפך ממידת בשר ודם.

אצל בשר ודם, אם יש לו כלי מלא, הוא לא יכל להכניס עוד, אבל אצל הקב"ה, אדם שהוא מלא בתורה, הוא יכל להכניס לעצמו עוד ועוד תורה.

נמצאנו למדים מהגמרא הזאת, שככל שהאדם ממלא את עצמו בתורה, עוד ועוד תורה, ככל שאתה קונה לעצמך עוד קניני תורה, אתה הופך להיות כלי מלא, וכלי מלא מחזיק!

אומרת הגמרא - **אם שמוע בישן תשמע בחדש...**

אומר הרב רוזן – באותו רגע, ששלמה המלך קיבל לב שומע, כלי הקיבול שלו, הפך להיות כלי מלא.

זו ההנהגה של הקב"ה. כלי מלא, יש לו את היכולת ללמוד עוד ועוד תורה.

לפי זה, אנחנו יכולים להבין טוב מאוד, מדוע ההנהגה הזאת, שכאשר מסיימים מסכת אחת, מיד מתחילים מסכת חדשה. גומרים ספר דברים, ובאותו רגע מתחילים ספר בראשית, למה?

כי באותו רגע שהאדם הופך להיות כלי מלא, הוא מילא את עצמו בחמשה חמשי תורה, אתה כלי מלא אתה יכל להחזיק בעצמך דבר נוסף, מיד אתה יכל להכניס לעצמך את תחילת ספר בראשית...

התורה בפרשת נצבים אומרת - (דברים ל, יא) **כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא-נפלאות הוא ממך ולא רחקה הוא: {יב} לא בשמים הוא לאמר מי יעלה-לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אותה ונעשנה: {יג} ולא מעבר לים הוא**

לאמר מי יעבר- לנו אל-עבר הים ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשה: (יד) כי-קרוב אליך הדבר מאד בפיהך ובלבבך לעשתו

מביא המדרש פסוק מספר משלי (כד, ז) ראמות לאויל חכמות בשער לא יפתח פיהו

אומר המדרש (דברים רבה, פרשה ח) - מהו ראמות לאויל חכמות, אמר רבי תנחומא הטפש הזה נכנס לבית הכנסת והוא רואה אותן שנושאים ונותנים בתלמוד והוא אינו יודע מה הן אומרים, הוא מתבייש, שפאמר: בשער לא יפתח פיהו, ואין שער אלא סנהדרין, דכתיב (דברים כה, ז): ועלתה ובמתו השערה אל הזקנים.

דבר אחר, רבנו אמרי הטפש הזה נכנס לבית הכנסת ורואה אותן עוסקים בתורה, והוא אומר להן היאך אדם למד תורה תחלה, אומרים לו תחלה קורא במגלה, ואחר כך בספר, ואחר כך בנביאים, ואחר כך בכתובים, משהוא גומר את המקרא שונה את התלמוד, ואחר כך בהלכות, ואחר כך באגדות, כיון ששומע כך אומר בלבו אימתי אני למד כל זאת אומר לעצמו - מה אני עושה פה?! אין לי מה לחפש פה.... אני לא יכל לקלוט כל כך הרבה תורה וחוזר מן השער, הוי בשער לא יפתח פיהו.

אמר רבי ינאי למה הדבר דומה, לכפר שהיה תלוי באויר, טפש אומר מי יוכל להביאו, ופקח אומר לא אהד תלה אותו, מביא סלם או קנה ומוריד אותו. כך כל מי שהוא טפש אומר אימתי אקרא כל התורה, ומי שהיה פקח מהו עושה, שונה פרק אחד בכל יום ויום עד שמסיים כל התורה בלה, אמר הקדוש ברוך הוא: לא נפלאות הוא, ואם נפלאות היא, ממך, שאין אתה עסוק בה, הוי כי המצוה הזאת.

עומדים המפרשים על דברי המדרש הזה, ותמהים - לכאורה, הטיפש הזה צודק, איך אפשר ללמוד את כל התורה כולה???

אם ניקח את הגמרא במסכת סנהדרין (סח, א) שמספרת - והתניא כשחלה ר' אליעזר נכנסו ר' עקיבא וחביריו לבקרו הוא יושב בקינוף שלו והן יושבין בטרקלין שלו ואותו היום ע"ש היה ונכנס הורקנוס בנו לחלוץ תפלוו גער בו ויצא בנזיפה אמר להן לחביריו כמדומה אני שדעתו של אבא נטרפה אמר להן דעתו ודעת אמו נטרפה היאך מניחין איסור סקילה ועוסקין באיסור שבות כיון שראו חכמים שדעתו מיושבת עליו נכנסו וישבו לפניו מרחוק ד' אמות א"ל למה באתם א"ל ללמוד תורה באנו א"ל ועד עכשיו למה לא באתם א"ל לא היה לנו פנאי אמר להן תמיה אני אם ימותו מיתת עצמן אמר לו ר' עקיבא שלי מהו אמר לו שלך קשה משלהן נטל שתי זרועותיו והניחן על לבו אמר אוי לכם שתי זרועותיי שהן כשתי ספרי תורה שנגללין הרבה תורה למדתי והרבה תורה לימדתי הרבה תורה למדתי ולא חסרתי מרבתי אפילו ככלב המלקק מן הים הרבה תורה לימדתי ולא חסרוני תלמידי אלא כמכחול בשפופרת ולא עוד אלא שאני שונה שלש מאות הלכות בההרת עזה ולא היה אדם ששואלני בהן דבר מעולם ולא עוד אלא שאני שונה שלש מאות הלכות ואמרי לה שלשת אלפים הלכות בנטיעת קשואין.

בא אותו טיפש ואומר - רבותי, אין לי סיכוי להגיע לכל הידע הזה!

לכאורה, הוא צודק, אז למה קוראים לו טיפש??

היסוד בתירוץ של הענין הזה, נמצא במאירי, בביאורו לספר משלי.

מביא המאירי דבר נפלא - פירוש: שאם תיעד זמן, בלימוד החכמה, על דרך שאמרו בברייתא של אבות, יכל אדם ללמוד תורה בעשר שנים, לא תחשוב שהחלק העשירי ממנו, ילמד בשנה.

אם תיקח, אומר המאירי, אדם שצריך ללמוד 100% בעשר שנים, אז הוא חושב ככה - כל שנה, עוד 10%... ככה עד שתשלם 100%.

זה מה שאומר המאירי - אלא בראשונה ישיג מעט, ובשנייה כפליים, וככל שיתעסק בה עוד, תקבל הבנתו, וימצא לפניו נתיב החכמה בדרך סלולה.... ויפה לו שעה אחת בסוף, מאורך זמן בהתחלה.

מה שלמדת בהתחלה, ולקח לך חודש-חדשים-שלושה, בשנה בשלישית או הרביעית, דבר כזה יקח לך עשה קלה, כי אחרי שאתה שונה את זה כמה וכמה פעמים, הפעמים הבאות יהפכו אותך לתלמיד חכם, שהכל הולך לך יותר מהר. מה שהתקשית לאורך זמן בהתחלה, הופך לשעה קלה בסוף.

היסוד הזה, של אותו טיפש, שרואה כיכר למעלה, ברעיון הכללי שלו, הוא צודק. בהתחלה, כשאתה ניגש ללימוד התורה, אתה רואה שזה בשמים, אתה רואה שזה מעבר לים, זה באמת קשה...

אבל אומר הקב"ה - לא-נפלאות הוא ממך.

אם אתה מתעצל, אז זה באמת בשמים ובים, אבל באותו רגע שאתה לוקח את זה, ושונה היום פרק, ולמחר פרק, ועוד פרק ועוד... אז אתה רואה כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא-נפלאות הוא ממך ולא רחקה הוא, לא בשמים הוא... כי אם בפיהך ובלבבך לעשתו.

ממילא, שלמה המלך מקבל חלום, ושואל אותו הקב"ה "מה אתה רוצה" ...

ושלמה המלך אומר "ריבונו של עולם, אני רוצה לב שומע" ..

באים בעלי המוסר ואומרים – אתה רוצה לדעת את המבחן האמיתי ?

אומר שלמה המלך (שיר-השירים א, ג) **עַל מְשַׁכְּבֵי בְּלִילוֹת בִּקְשָׁתִי אֶת שְׂאֵהָהָ נַפְשִׁי ...**

אדם שוכב בלילה במיטה, אתה מעיר אותו ב – 3:00, ואתה שואל אותו – תגיד, מה אתה רוצה ???

התשובה הראשונה שהוא יענה לך, תדע ששם הבן-אדם נמצא !

ישנו בן-אדם שיגיד לך – מה אני רוצה !! תסגור לי את המינוס!

השני יגיד – תשלם לי את המשכנתא !

כל אחד יביע את המשאלה, שבוה הראש שלו עובד כל שעות היום.

שלמה המלך, העיר אותו הקב"ה בחלום הלילה, ושאל אותו "מה תבקש", אמר לו שלמה "אני לא מבקש שום דבר, רק לב שומע !

אומרים חז"ל – באותו רגע שבן-אדם הגיע לבקשה הזו, שנקראת 'לב שומע', הוא הגיע לתכלית סיום התורה. הוא סיים את התורה.

אדם, שכל הבקשה שלו, היא בקשה אחת, שהיא 'לב שומע', מכאן אמר ר' יצחק, אנחנו לומדים מה זה 'גמרה של תורה'.

אדם שהגיע לבסיס, והגיע להכרה, שאין דבר אחר בעולם, מלבד זה, הגיע להכרה הנכונה, שהיא תכלית – התורה.

אנחנו בעדת האשכנזים, נוהגים היום לסיים את **לְדוֹד ה' אֹרֵי וַיִּשְׁעִי**.

דוד המלך, אביו של שלמה המלך, שממנו ינק את כל המידות וההנהגות שלו, אומר בפסוק **אֶחָת שְׂאֵלְתִי מֵאֵת ה' אֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ שְׁבִתִי בְּבֵית ה' כָּל יְמֵי חַיֵּי לַחַיּוֹת בְּנַעַם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ ...**

הבקשה הזאת, היא בקשה שמתקיימת, מחר בשמחת תורה, אתה יכל לבקש **אֶחָת שְׂאֵלְתִי מֵאֵת ה'** ... הגיע הרגע שאתה מתייחד עם הקב"ה, ואתה יכל לבקש ממנו **שְׁבִתִי בְּבֵית ה' כָּל יְמֵי חַיֵּי** ... הגעת לשמחת תורה, אתה יכל עכשיו להתחיל מחדש

יש לך את האפשרות ... היום שונה פרק אחד, מחר שונה פרק אחר... תהיה כמו יהושע בן-נון **נֹצֵר תְּאֵנָה יֹאכֵל פְּרִיָּהּ** – הוא ליקט פרק ועוד פרק... כולם קראו לו כסיל, עד שהקב"ה העיד עליו **אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ ...**

אתם קוראים לו כסיל, אבל אני אומר לכם, שהוא איש מלא רוח ה'. הוא זה שעבד את משה רבינו ולא הפסיד ממנו רגע אחד.

דוד המלך אומר **אֶחָת שְׂאֵלְתִי מֵאֵת ה' אֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ ...**

המדקדקים בלשון, אומרים שיש כאן סטירה – אם הוא אומר **אֶחָת שְׂאֵלְתִי ...** הוא היה צריך לומר **אֹתָהּ שְׂאֵלְתִי מֵאֵת ה' אֹתָהּ בִּיקְשָׁתִי** ... הנוסח של ההתחלה והסוף, לא מתאימים אחד לשני .

אומרים המפרשים – כל אדם שהוא גדל יותר, מגיל שנה/שנתיים/שלוש, המשאלות שלו הופכות להיות משאלות אחרות – בגיל שנה הוא מבקש צעצועים, בגיל שנתיים הוא מבקש צעצועים יותר גדולים, וככל שהוא גדל, המשאלות שלו אחרות.

אומר דוד המלך - **אֶחָת שְׂאֵלְתִי מֵאֵת ה' אֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ** – גם כשהייתי ילד קטן, והייתי מוזנח וזרוק ע"י האחים שלי, שלא רצו להכיר אותי, היתה לי משאלה אחת - **שְׁבִתִי בְּבֵית ה' ...**

אֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ – זה מה שאני מבקש גם היום, כשאני מלך. הבקשה היא אחת, היא לא השתנתה, השאיפה שלי היתה אחת ויחידה **שְׁבִתִי בְּבֵית ה' כָּל יְמֵי חַיֵּי**

אנחנו נמצאים בערב שמחת תורה.

חיתום הדין היה היום, **אבל כתוב בזוהר הקדוש**, שהשלוחים אמנם קיבלו לידיהם את פסק הדין, אבל עדיין ניתן לשנות אותו בשמיני עצרת. כך מבאר האר"י הקדוש, את דברי הזוהר.

אנחנו תמיד ידענו, שהושענא רבה, הוא נחשב היום של גמר חיתום הדין, ואכן זה כך. זה יום חיתום הדין, זה הזמן שנמסרים הפתקים לשלוחים ...

בא הזוהר הקדוש (פרשת ויחי ר"כ ע"א) ואומר - אי זכי בתשובה, ולא שלימתא פדקא יאות, תליין ליה עד ההוא יומא בתראה דעצרת, דהוא תמינאה לחג. ואי עבד תשובה שלימתא לקמי מאריה, אתקרועו - אם הוא חוזר בתשובה, קורעים את הדין, למרות שזה נימסר כבר לשלוחים.

כתוב בזוהר הקדוש, ששמיני עצרת הוא רגל בפני עצמו, אבל יש לו מעלה, שהמדרש בפרשת פינחס מביא, שאמר הקב"ה "קשה עלי פרדתכם .." ... רש"י מביא את זה... "ותעשו לי יום אחד, זה נקרא שמיני עצרת ..."

ביום הזה, כל שבעת ימי הסוכות, עם ישראל היה עסוק עם שבעים פרים, כנגד שבעים אומות. מגיע היום הזה, שנקרא שמיני עצרת, זה היום שכלל ישראל עסוק עם הקב"ה, בכבודו ובעצמו...

אומר המדרש בפרשת פינחס - כיון שיצאו שבעת ימי החג, אמר להם הקב"ה לישראל "עכשיו אני ואתם נשמח יחד, ואינני מטריח עליכם הרבה, רק פר אחד ואיל אחד".

כיון ששמעו ישראל כך, החלו מקלסים לקב"ה ואומרים זה היום עשה ה' נגילה ונסמחה בו.

אומר המדרש (שיר-השירים רבה) - **אמר רבי אבין אין אנו יודעין במה לשמח, אם ביום שמיני עצרת אם בהקדוש ברוך הוא, בא שלמה ופרש נגילה ונסמחה בך, בהקדוש ברוך הוא, בך בישועתך, בך בתורתך, בך בנאמתך. אנחנו שמחים בקב"ה, ושמחים בישועה שלו.**

אומר הזוהר הקדוש דבר נורא ואיום (ויקרא, צו, לב ע"א) - **ובהוא חדותא בשמחה הזאת שנקראת שמיני עצרת לא משתפחי במלכא אלא ישראל בלחודייהו לא נמצאים בשמחה הזאת, אלא ישראל לבדם. ומאן דיתיב עם מלכא מי שישב עם מלך מלכי המלכים לבד, ונטל ליה בלחודיה ונמצא איתו ביחידות, כל מה דבעי שאיל, ויהיב ליה כל מה שהוא מבקש מהקב"ה, ניתן לו (הרב דסלר כותב בספרו, מכתב מאליהו, שזה דוקא בבקשות רוחניות). ועל דא ישראל שראו, ועמין עובדי עבודה זרה מסיימי. ועל דא פתיב, (מלאכי א) אהבתי אתכם אמר יי' וגו'.**

אנחנו מחר בע"ה, מסיימים את ספר דברים, ומסיימים את חמישה חמשי תורה, ומתחילים בס"ד, ספר בראשית.

ראיתי משל נפלא שאמר האדמו"ר מצאנו ...

הוא אמר, שאנשים יוצאים מהחג הזה, מי שמרגיש את ההתעלות של הימים הנוראים הוא מרגיש מן תחושה של "אחח, כמה חבל שהחג עבר..."

נכנסים עכשיו לשישה חודשים, עד פסח, החג שהוא מדאורייתא ... ישנה הרגשה כזאת, של מעין התנתקות...

אמר האדמו"ר מצאנו משל נפלא - היה יהודי אחד, שהיו לו מחלות רבות - סבל מלחץ דם, מלב, מכילות... והיה לו רופא מומחה, שכל בעיה שהוא היה בא אליו, הוא היה יודע להתאים לו כדור... אמנם הוא לקח 5-6 כדורים, אבל בסדר, הוא המשיך להתקיים ...

יום אחד הוא שומע, שהרופא נוסע להשתלמות של שיש חודשים, והרופא לא יהיה בארץ ...

"אוי ויי... רק זה מה שחסר לי, שהרופא שלי לא יהיה פה חצי שנה..."

הוא מהר רץ לרופא, ואמר לו "אדוני הרופא, האם נכונה השמועה, שאתה לא תהיה פה חצי שנה"???

אמר לו הרופא "אכן כן".

"הרופא יודע מה המשמעות של זה ? אני בא אליך כל חודש, יש לי כאב הכי קטן, אתה מיד רושם לי את הכדור

המתאים, והכל עובר, מה יהיה ???"

אמר לו הרופא "אין שום בעיה... יש לי כדור לשעת חירום, אתה לוקח את הכדור הזה... על כל צרה, זה מביא

ישועה!"

זהו המשל שאמר האדמו"ר מצאנו ...

והנמשל הוא אמר - אנחנו יוצאים משמחת תורה, יוצאים מ-52 ימים, שלכל דבר היה פתרון, כי השופר היה, כדי להרטיט את הלב, ואחרי זה הגע יום הכיפורים, כדי להחליש את הגוף... הגיע סוכות צילא דמהימנותא, הגיע הושענא-רבה... כל דבר יש לו פתרון!

פתאום באים במוצאי שמחת תורה, ושומעים שהקב"ה "נוסע" לחצי שנה, הוא לא יהיה פה!

מה נעשה, אין לנו שום חג עכשיו ??

אומר הקב"ה - אין לכם שום בעיה, יש לי כדור אחד, שנקרא תורה... תדבקו בתורה שלי, ותראו שזה הפתרון לכל התחלואים כולם.

חז"ל אומרים, שאם אדם יושב ולומד לבד, אומרת המשנה באבות - שכונה כנגדו ! אין לך מה לדאוג, הקב"ה איתך !

אנחנו יוצאים מהחגים האלה, לכאורה, אם הרגשה כזאת נפולה, כשעוזבים את החגים המרוממים האלה, אבל אנחנו צריכים לדעת, את ההרגשה הנפלאה הזאת, שהיא טמונה כאן בדברי המדרש - **בָּא שְׁלֵמָה וּפְרָשׁ נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בָּךְ, בְּהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, בָּךְ בִּישׁוּעָתְךָ, בָּךְ בְּתוֹרָתְךָ ...**

אם אנחנו נדבק בתורה, ונעשה כמו שכתוב לנו בחז"ל, כמו תאנה – היום שונה פרק אחד, מחר שונה שני פרקים ... נלקוט עוד ועוד, נתחיל מחזור חדש, מחמשת חומשי התורה... השנה הזאת, שנת תשס"ד, היא שנה שהראשי תיבות שלה, מסמלת את הסיעתא דשמיא - **תהיה שנת סיעתא דשמיא**, אשר כל אחד, תהיה לו את הסיעתא דשמיא, להתחיל את התורה מחדש, את ספר בראשית, כמה ב"ה, אנחנו מאושרים שזכינו לסיים את התורה !

הקב"ה יתן לנו את הזכות, להיות נמשכים ונדבקים בו, **נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בָּךְ ... בָּךְ בִּישׁוּעָתְךָ, בָּךְ בְּתוֹרָתְךָ ...**

את ההרגשה הזאת, שהקב"ה מתייחד עם כל אחד לבדו, שההרגשה הזאת תמשיך ללוות אותנו כל השנה, והפתקים שנמסרו בידי השלוחים, יהיו פתקים כאלו, שנותנים לכל אחד, שנה טובה ומאושרת .

שתהיה השנה הזאת, שנת גאולה וישועה, שנת בניית בית הבחירה, במהרה בימנו אמן ואמן !!!